

CEDMO Trends SK

12. vlna Očami Ipsosu:

Vnímanie dezinformačných naratívov na Slovensku

Espresso

OBSAH SPRÁVY

- 1 Základné parametre
  - 1.1 Špecifikácia výskumu
- 2 Vnímanie dezinformácií a dezinformačných naratívov
- 3 Vnímanie spoločenských problémov na Slovensku

1 Základné parametre

Názov výskumu: CEDMO Trends

Termín hlavného zberu dát: 1. vlna: 31. 8. – 8. 9. 2023, 2. vlna: 22. 9. – 1. 10. 2023, 3. vlna: 13. 10. – 25. 10. 2023, 4. vlna: 10. 11. – 23. 11. 2023, 5. vlna: 8. 12. – 18. 12. 2023, 6. vlna: 12. 1. – 28. 1. 2024, 7. vlna: 9. 2. – 23. 2. 2024, 8. vlna: 8. 3. – 24. 3. 2024, 9. vlna: 12. 4. – 25. 4. 2024, 10. vlna: 17. 5. – 31. 5. 2024, 11. vlna: 14. 6. – 27. 6. 2024, 12. vlna: 19. 7. – 19. 8. 2024

Cieľová skupina: reprezentatívna populácia 16+

Spôsob výberu respondentov a respondentiek: kvótny výber

Nastavenie kvót: podľa Štatistického úradu SR

Sledované kvóty: pohlavie, vek, vzdelanie kraj, veľkosť miesta bydliska, používanie internetu

Metóda zberu: dopytovanie metódou CASI pomocou online panelu Populacia.sk a F2F dopytovania

Celková vzorka: 1. vlna: n = 2370, 2. vlna: n = 2106, 3. vlna: n = 2117, 4. vlna: n=1956, 5. vlna: n=2002, 6. vlna: n = 2012, 7. vlna: n = 1961, 8. vlna: n = 1948, 9. vlna: n = 1900, 10. vlna: n = 1834, 11. vlna: n = 1792, 12. vlna: 1710

1.1 Špecifikácia výskumu

Cieľom dlhodobého výskumu realizovaného na Slovensku je sledovať postoje a názory populácie k rôznym spoločenským témam, zameraných predovšetkým na dezinformácie a hoaxy, informačné poruchy, či hodnotenie demokracie na Slovensku. Dlhodobý výskum sa zameriava aj na mapovanie vývoja týchto trendov.

Zadávatelom výskumu medzinárodné multidisciplinárne výskumné pracovisko CEDMO (Central European Digital Media Observatory), ktoré vedie Karlova univerzita (ČR) a dodávateľom je spoločnosť IPSOS. Vedúci výskumného tímu za CEDMO je Václav Moravec, za výskumný tím IPSOS sa na projekte podieľajú Michal Kormaňák a Paula Ivanková.

Dotazník k výskumu bol navrhnutý zadávateľom a konzultovaný s dodávateľom, pričom jeho konečná verzia bola pripravená v spolupráci s dodávateľom.

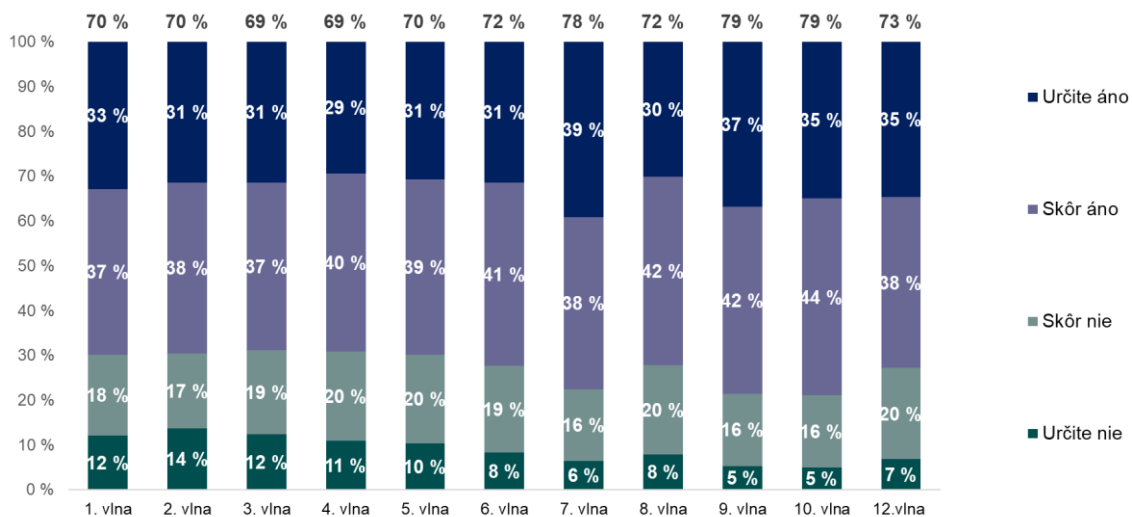
Zber dát prebiehal elektronicky v kombinácii s osobným dopytovaním. Výber respondentov a respondentiek zabezpečila spoločnosť IPSOS prostredníctvom online panelu. Respondenti a respondentky boli regrutovaní/é na základe kvótného predpisu schváleného zadávateľom.

Publikácia vznikla s podporou

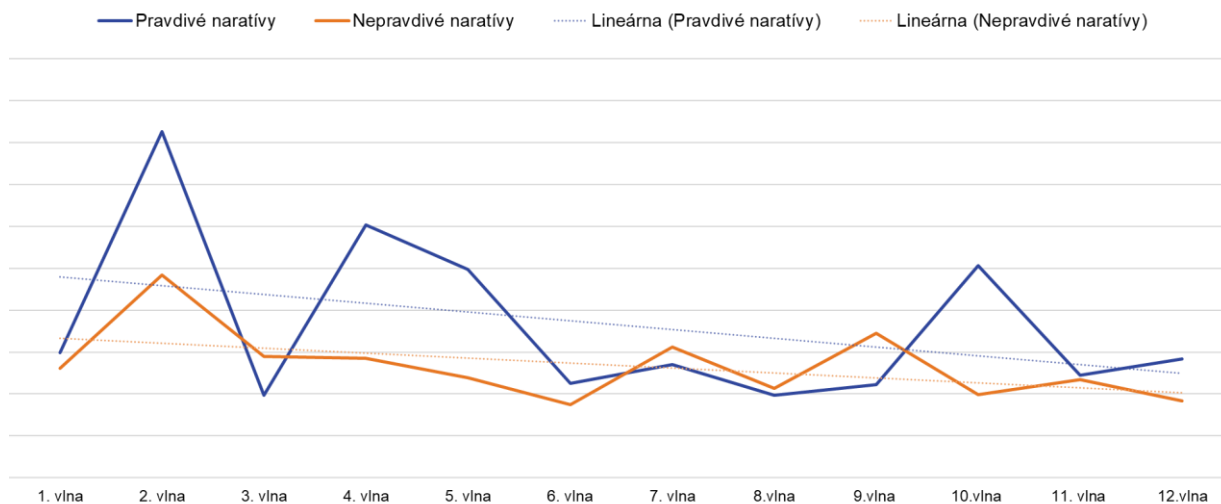
2 Vnímanie dezinformácií a dezinformačných naratívov

Väčšina obyvateľstva na Slovensku si stále myslí, že štát by mal obmedzovať média, ktoré šíria nepravdivé, alebo manipulatívne informácie. Ženy sa k tomuto názoru prikláňajú častejšie (76 %) než muži (70 %). Silnejší príklon k obmedzeniu je možné pozorovať aj medzi dôchodcami a dôchodkyňami (78 %), ale aj medzi voličmi a voličkami strán Progresívneho Slovenska (87 %) a Demokrati (83 %).

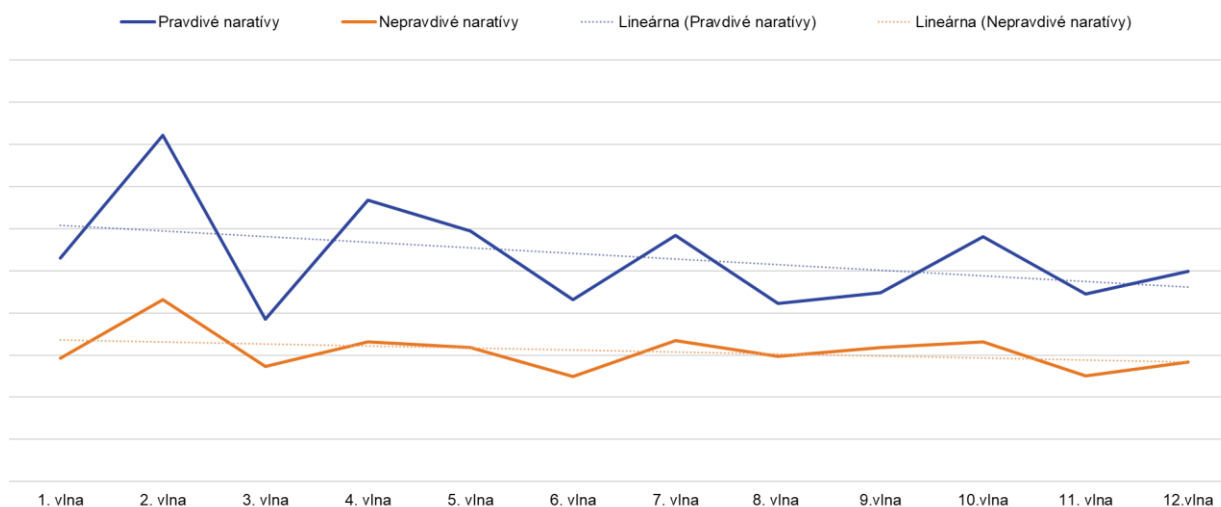
Otázka: IP06. Je podľa Vás správne, keď štát obmedzí alebo znemožní pôsobenie médií, ktoré šíria nepravdivé alebo manipulatívne informácie (niekedy označované aj ako "dezinformácie"). V 11. vlne táto otázka nebola dopytovaná.

Povedomie pravdivých ale aj nepravdivých naratívov sa oproti minulej vlne vo všeobecnosti udržalo na pomerne stabilnej úrovni, len s miernym poklesom v prípade nepravdivých správ a malým nárastom pri pravdivých správach. Nepravdivé správy sa však v tejto vlne šírili o niečo menej často, než tie pravdivé. Spomedzi nepravdivých správ najviac rezonovali správy o výskyte čierneho kašľa v Českej republike a o uzatvorení pandemickej zmluvy medzi WHO a EÚ. Tieto správy zachytila necelá štvrtina opýtaných (23 %). Naopak, tretina populácie zachytila pravdivú správu o tom, že zástupcovia NATO sa dohodli na vojenskej podpore pre Ukrajinu vo výške 40 miliárd eur (32 %).

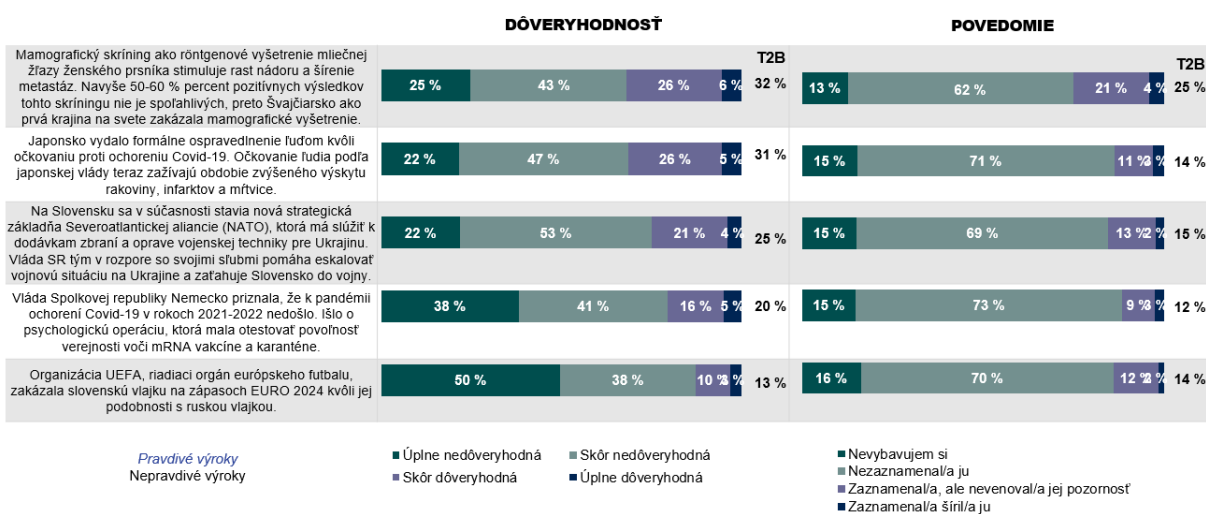
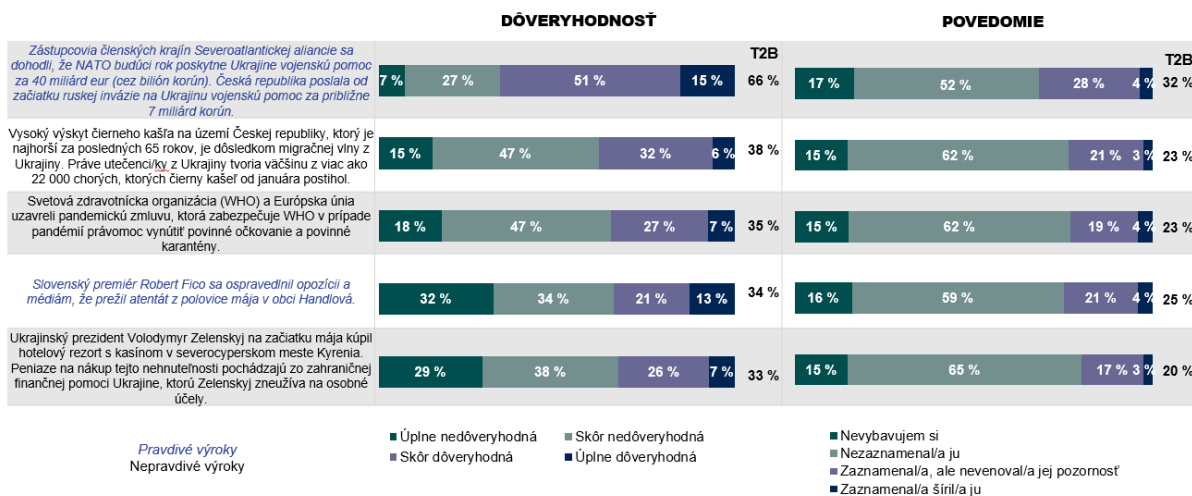

Otázka: DEZ01. Prosím uveďte, do akej miery ste zaznamenali, alebo nezaznamenali nasledujúce správy.

V prípade dôveryhodnosti je možné pozorovať malý nárast a to aj pri pravdivých, ale aj nepravdivých správach. Najviac ľudí považovalo za dôveryhodnú správu o poskytnutí vojenskej pomoci Ukrajine zo strany členských krajín NATO. Až 66 % ľudí považovalo túto správu za dôveryhodnú. Medzi nepravdivými správami najviac ľudí dôverovalo správe o výskyte čierneho kašľa na území ČR (38 %). Dôveryhodnosť väčšiny nepravdivých správ sa pohybovala nad úrovňou 30 %.

Otázka: DEZ02. Do akej miery považujete nasledujúce správy za nedôveryhodné, alebo naopak dôveryhodné?

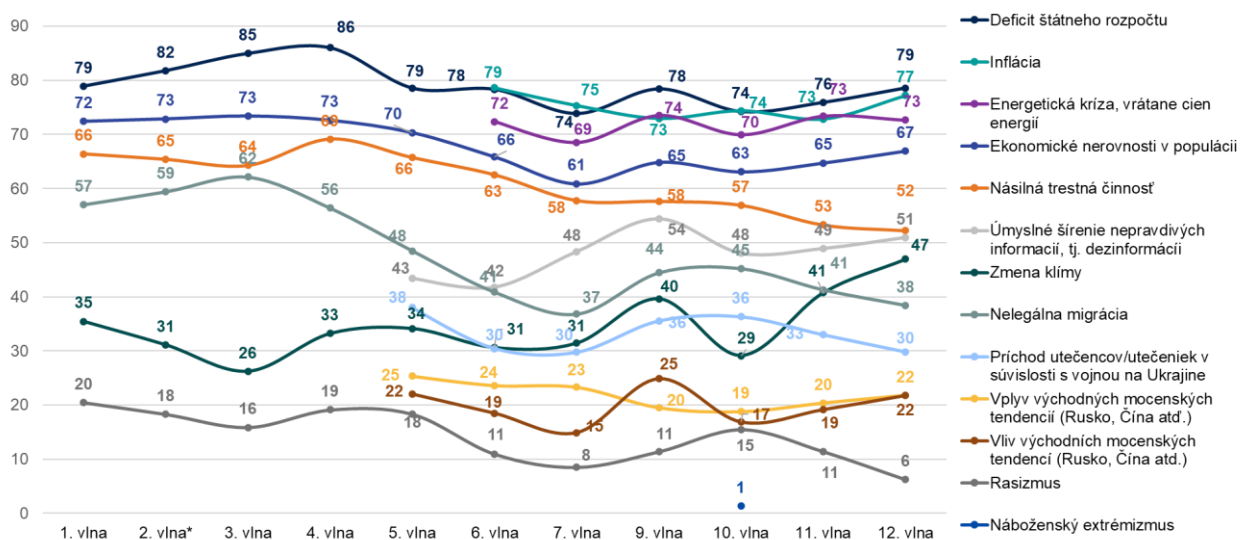
Pozn.: T2B = súčet odpovedí „Úplne dôveryhodná“ a „Skôr dôveryhodná“ alebo „Zaznamenal/a som ju a ďalej som ju šíril/a“ a „Zaznamenal/a som ju a ďalej som jej nevenoval/a pozornosť“. Otázka: DEZ02. Do akej miery považujete nasledujúce správy za nedôveryhodné, alebo naopak dôveryhodné? DEZ01. Prosím uveďte, do akej miery ste zaznamenali, alebo nezaznamenali nasledujúce správy

3 Vnímanie spoločenských problémov na Slovensku

Z dlhodobého hľadiska patria deficit štátneho rozpočtu a inflácia medzi najväčšie problémy, ktoré v poslednom roku trápili slovenskú populáciu. Viac ako polovica populácie vníma deficit štátneho rozpočtu ako zásadný problém pre Slovensko (53 %). V porovnaní s predchádzajúcimi vlnami sa zvýšili obavy o zmeny klímy. Tento nárast môže pravdepodobne súvisieť s pociťovaním extrémnych teplôt počas leta. Rasizmus, či náboženský extrémizmus patria medzi marginalizované témy.

Násilná trestná činnosť, rasizmus, či zmeny klímy sú problémy, ktoré častejšie rezonovali medzi ženami. O nelegálnu migráciu, príchod utečencov a utečieniek z Ukrajiny, či vplyvu Bruselu a západných mocností sa častejšie obávajú ľudia nad 65 rokov. Ľudia s vysokoškolským vzdelaním naopak menej často vnímajú ekonomické nerovnosti v spoločnosti, nelegálnu migráciu, či príchod utečencov a utečieniek z Ukrajiny ako vážne problémy. Táto skupina ľudí tiež menej často považuje vplyv Bruselu a západu a infláciu za zásadný problém. Naopak, za väčšiu hrozbu považujú východné mocnosti a šírenie dezinformácií.

Vnímanie jednotlivých tém sa líši aj z hľadiska preferencií na politickom spektre. Zatiaľ čo voliči a voličky strán Progresívneho Slovenska, SaS a Demokrati sa výrazne častejšie obávajú o zmeny klímy, deficit štátneho rozpočtu, vplyv východných mocností, či šírenie dezinformácií, medzi voličkami a voličmi strán SMER-SD, SNS, či Republika častejšie rezonujú témy sociálno-ekonomického charakteru ako ekonomické nerovnosti, inflácia, energetická kríza, ale aj migrácia, či vplyv Bruselu a západných krajín.

Otázka: PROBSR01. Do akej miery podľa Vás predstavujú nasledujúce oblasti problémy pre Slovensko?
 Pozn.: Index dôležitosti je vypočítaný pomocou vzorca $T2B - B2B / (T2B + B2B)$ = zlučenie odpovedí „Zásadný problém“ a „Stredne veľký problém“; B2B = zlučenie odpovedí „Malý problém“ a „Žiadny problém“) a môže sa pohybovať v rozpätí - 100 až + 100 *Hodnoty pro 2. vlnu sú vypočítané váženým priemerom hodnôt 1. a 3. vlny, pretože v rámci 2. vlny nebola otázka dopytovaná.